

שאלה: אני מתפלל בקביעות בבית כנסת בישוב שלי. האם עדיף לעלות לפעמים לעלות לירושלים ולהתפלל ליד הכותל המערבי?

תשובה: חז"ל (ברכות ו ע"ב) הבטיחו שהקובע מקום לתפילתו, אלוהי אברהם בעזרו, וגם אמרו (ברכות ז ע"ב) "אויביו נופלם תחתיו". זו היא ברכה שאנו זקוקים לו מאד בימינו. הטעם לחשיבות קביעה זו מפורש ע"י מהר"ל (נתיבות עולם, עבודה, פרק ד). לעומת זאת, התפילה ליד הכותל המערבי אינה ממש כאילו האדם מתפלל בבית המקדש. אילו היה השטח הַרְחֵבָה של הכותל שייך להר הבית, היה אסור לאדם נשוי להיות שם ללא טבילה במקוה, וכן היה אסור לאשה טמאה טרם-שנטהרה להיות שם. אלא מעלת רחבה זו שליד הכותל הוא של בית כנסת עתיק ומפואר שהתפללו שם רבבות אלפי ישראל, זה כבר קרוב לאלפיים שנה, וקראו לכותל "כותל הדמעות" מפני נחלי דמעות קדושות שנשפכו שם.

מה היא מעלתו של העולה להתפלל ליד הכותל המערבי? צריכים לדעת כי יחוד הכותל הוא מפני שהוא שריד חומת בית מקדשנו. עשרות מצוות יש לנו בתורה השייכות לקיום המקדש. צופים אנו להקמתו מחדש. מקום נפלא זה הוא ערש לידת האנושות, כדברי חז"ל (יומא נד ע"ב וראה גם דברי הרמב"ם, הלכות בית הבחירה, פ"ב ה"ב ששיבח להפליא את המקום). האדם הבא לפני הכותל, הוא מגיע למקום שם יש כביכול חלון לרקיע, וכל תפילותיהם של ישראל בכל כדור הארץ עולות לפני כסא הכבוד רק בזכות המקום הזה (ברכות ל ע"א). ודאי כי קדושת המקום נשגבה ביותר, וכל המתגעגעים לבוא לכאן, ניצוץ נפשם יודעת כי "זה שער השמים" (בראשית כח, יז). וזאת אפילו שאינם מודעים לכך במוצהר, אבל נפשם יודעת זאת.

אמנם, צער גדול יש לנו בבואנו למקום הזה. לפי ההלכה, אין לטמאים לדרוך במקום המקדש, כל שכן גוים (כלים, פ"א משנה ח). ובימינו מחמת חולשת השלטון הישראלי "נְכָרִים מקרקרים בהיכלו" (יומא סט, ב). לפעמים הערבים ממטירים אבנים וכלי משחית על היהודים המתפללים ליד הכותל. ובמקום שהממשלה תוציא משם כל האוכלוסיה העויינת, השלטון מתרפס ומתחנף. לא די בזה אלא גם כשיש יהודים העולים להר הבית (רק אל אותו השטח שהרב גורן אמר היכן מותר להיות) המשטרה אינה נותנת ליהודים להתפלל או להראות שום סמן של דת יהודית, אפילו להשתחוות. ולכן אם בזמן "מלחמת ששת הימים" הוכרז "הר הבית בידינו", פתגם זה נהפך לאות מתה.

ההלכה (שו"ע או"ח סי' תקס"א) קובעת שעל האדם לקרוע בגדיו (החולצה) עת שהוא רואה את מקום הבית בבזיונו, בחורבנו. פטור מזה הוא מי שלא עברו

עליו שלושים יום מאז שראה את הבית לאחרונה, או הרואה אותו בשבת ויום טוב, כולל חול המועד וראש חודש, ולפי הרב טיקוצ'ינסקי גם הרואה ביום ששי אחרי חצות יום. דין זה חל גם על נשים.

יש עצה דחוקה שהאדם לפני שרואה את כיפת הבית, ילבש חולצה שאינה בבעלותו. ודאי אינו רשאי לקרוע חולצה שְאֻלָּה שאינה שלו! כיצד ביצוע הַעֲרָמָה זו? עוד לפני שמגיע לשטח ההוא יעביר הבעלות של החולצה בה הוא כבר לבוש בה אל אדם אחר, ע"י קנין חליפין. כלומר ימשוך ממנו עט או כל כלי אחר ממי שהוא מעביר אליו את בעלות החולצה, ויגיד "בקנין חליפין החולצה שלך למשך שבעה ימים" [=כי כך זמן האבלות] והחולצה עוברת לבעלותו של בעל העט. ובאופן זה אתה פטור מלקרוע הבגד.

אבל אע"פ כן, צער גדול צריך לקונן בלבו. כי בית המקדש בתפארתו, בעת הקדמון, היה משכן לרוח דבקות שלנו באבינו שבשמים. כשראינו עשרת הנסים שהיו במקדש (אבות פרקה משנה ה) חשנו שיש לנו אבא, ידענו שיש עם מי לְדַבֵּר. והיום יש הסתרת פנים. היום יש אפילה. היום יש רוח טמטום כאילו "עולם כמנהגו נוהג" בלי הופעת קדושת עם ישראל.

נחזור לענין. ודאי יש ענין גדול להתפלל ליד הכותל המערבי, מקום שהתקדש ע"י תפילותיהם של אבות-אבותינו כאלפיים שנה. לא שהאדם יבטל מקביעותו במקומו ביישובו לתפילה, כי לא נשכח את דברי חז"ל בהם פתחנו מאמר זה. אבל מי שבין כה נוסע לירושלים, למען עסקיו, או לבקר ידידים, או להשתתף באיזו חתונה, אם הוא יכול ללכת למקום קודש זה, אשריו ומה טוב לו.